

LASTNIŠTVO ZAPOSLENIH V EVROPI

FT PLUS

Kam so vsi zaposleni lastniki šli

SILVA ČEH

V razviti Evropi je lastništvo zaposlenih opazno lastništvo, ne pa ostalina neke tranzicije, ki životari v malih kovačnicah, na pol legalnih posojilnicah ali drugih vegetirajočih podjetjih. Med prvimi stotimi na top lestvici podjetij v lastništvu zaposlenih so deleži premoženja v rokah zaposlenih preprosto veliki. V nizozemski Concordii, ki je na stotem mestu in je v 100-odstotni lasti zaposlenih, to pomeni 277 milijonov evrov vredno premoženje. Če si je enostavneje predstavljati v tolarjih, to pomeni, da so nizozemski concordijevci lastniki 65 milijard tolarjev vrednega premoženja.

V švicarski banki UBS, ki je na tem seznamu prva, ima šest odstotkov zaposlenih v lasti dobrih šest milijard evrov vredno premoženje. To v naših starih tolarjih pomeni bilijon in 449 milijard tolarjev vredno premoženje. Torej en sam, resda največji delež lastništva zaposlenih v evropskem podjetju, kakor kaže uvrstitvena lestvica prvih stotih evropskih podjetij z največjim deležem lastništva zaposlenih, je vreden skorajda toliko kot slovenski proračun.

V dobrih šestih odstotkih evropskih 1000 največjih podjetij, kakor je pokazala analiza, ki jo je pripravila Evropska federacija lastništva zaposlenih iz Bruslja (Efes) in jo decembra lani tudi prvič predstavila, je delež lastništva, merjen po njihovi kapitalizaciji, 6-in večodstoten. To je strateški, lahko pa tudi odločilen ali že kontrolni delež. A že opaznega, vsaj odstotnega, imajo v 35,4 odstotka največjih evropskih podjetij. Na Irskem je ta opazen delež celo več kot 61-odstoten v vseh irskih velikih podjetjih, v Veliki Britaniji 54-, na Finskem 53-, v Franciji 51- in Cipru 50-odstoten. Potem ti odstotki upadajo, toda med tistimi, ki so pod desetimi odstotki, se zvrstijo večinoma vse nove članice EU. Na koncu lestvice je omenjena tudi Slovenija, a tam piše 0,0 odstotka.

Lahko sklepamo, da so pri obsežni analizi 2000 evropskih podjetij, ki

SILVA ČEH

Švicarska banka UBS je evropsko podjetje z največjo vrednostjo lastništva, ki ga imajo njeni zaposleni. To je pokazala obsežna raziskava Evropske federacije lastništva zaposlenih (Efes), ki je na šesti letni konferenci v Bruslju sredi decembra lani razglasila prvih sto evropskih podjetij, ki imajo opazen ali pa že kar velik delež lastništva zaposlenih.

V prvih desetih je, merjeno po kapitalizaciji, ki odpade na lastništvo v rokah delavcev, zaposlenih skupaj skoraj milijon delavcev. Ta delavski milijon ima v svojih rokah za skoraj 40 milijard vredno lastništvo v teh podjetjih, kar pomeni v povprečju več kakor 43 tisoč evrov na zaposlenega. Raziskavo Efes je predstavil Marc Mathieu, generalni sekretar in gonilna sila Efesa, na bruseljski konferenci, ki so se udeležili številni predstavniki iz vse Evrope in tudi gostje iz ZDA, gotovo pa je bila najmočnejše zastopana stara Evropa.

Efes je pri analizi, pri kateri se je opiral na letna poročila družb in podobne izkaze, določil

pomembno, veliko in strateško pozicijo lastništva zaposlenih, pri čemer pomeni, da je pomembno ali značilno že tisto, kjer imajo zaposleni v rokah vsaj odstotek premoženja podjetja, merjenega po njihovi kapitalizaciji. Po tem ključu je med 1000 največjimi evropskimi podjetji takšnih, kjer je lastništvo zaposlenih že opazno, zaznavno v kar 364

MARC MATHIEU

podjetjih. Takšnih, kjer imajo zaposleni v rokah tri odstotke premoženja, torej je njihov delež velik, je 177 in takšnih, kjer imajo 6-in večodstotni delež, kar pomeni, da gre za strateški, včasih tudi kontrolni delež, je 64.

Milijarde evrov premoženja

Prva evropska analiza podjetij glede na zastopanost lastništva zaposlenih je vključila 2000 največjih evropskih podjetij, ki so na borzah, in 200 največjih podjetij v lasti zaposlenih, ki niso na borzah. Izbor prvih stotih upošteva dva temeljna elementa: Eurocap 100 vključuje sto največjih evropskih podjetij glede na delež v njihovi kapitalizaciji, ki je v rokah zaposlenih, tako imenovani Euroemp 100 pa razvršča podjetja, ki so v večinski lasti zaposlenih glede na število zaposlenih.

V podjetjih Eurocap 100, kamor so se uvrstila mnoga najbolj prepoznavna evropska podjetja (glej razpredelnico) in seveda tudi multinacionalke, ki imajo sedeže v Evropi, je v lastništvu zaposlenih okrog 105 milijard evrov vredno premoženje, če ga merimo s tržno kapitalizacijo; po podjetjih zaposleni posedujejo v povprečju dobre tri odstotke njihove kapitalizacije. V povprečju ima vsak zaposleni v njih okrog 12.500 evrov vredno premoženje. Seveda pa so te vrednosti v posameznih najvišje uvrščenih družbah mnogo višje (glej graf).

Foto Silva Čeh

V Evropi, zlasti v Franciji, Veliki E

SILVA ČEH

Sredi decembra je bila v Bruslju šesta konferenca podjetij in drugih organizacij, ki so vključene v lastništvo zaposlenih pod okriljem Efesa, evropske federacije lastništva zaposlenih. Na njej so prvič predstavili izbor največjih evropskih družb, velikank po številu zaposlenih in po borzni kapitalizaciji, v katerih je tudi odstotek lastništva zaposlenih sorazmerno visok, govorili pa so seveda o prednostih in tudi o problemih tovrstnega lastništva. O tem, kakšen je položaj tega lastništva v Evropi, smo se pogovarjali s Ceesom Vosom, predsednikom Efesa.

Kako bi pojasnili položaj lastništva zaposlenih v Evropi zdaj? Je v porastu?
Na ravni podjetij bi lahko govorili o porastu, saj smo tudi na zadnji konferenci Efesa slišali, kako velikanske številke zaposlenih so v posameznih podjetjih vključene v te oblike lastništva. Na politični ravni je drugače, saj ni tako veliko število držav, ki bi to obliko lastništva vključevale v svoj sistem, seveda pa so tudi države, v katerih je ta oblika lastništva zelo prisotna.

Med te države gotovo spadajo Francija, Velika Britanija, Irska, Danska in tudi Nemčija, kjer so te oblike lastništva v porastu. Lahko pa tudi ugotovimo, da na ravni evropske komisije to še ni na vrhu prioritete. Komisija problematiko spremlja, vendar v tem trenutku ne podaja zanjo nekih novih spodbud.

Kakšno je potem stališče evropske komisije do teh vrst lastništva?
Uradno stališče je po mojem takšno: sledi razvoju in ga vključuje v agendo, v raziskave in konference, trenutno pa ne pripravljata nobenega uradnega koraka.

Nobene posebne direktive? Ne.
Jo lahko pričakujemo?
Bojim se, da ne v bližnji prihodnosti.

Na Efesovi šesti konferenci v Bruslju je bilo predstavljenih sto podjetij, kjer je lastništvo zaposlenih najbolj obsežno prisotno. Videti je bilo opogumljajoče, toda vendarle gre za lastništvo, kjer je le pet do deset odstotkov premoženja podjetja v rokah zaposlenih

Mnoga podjetja imajo omejeno lastništvo zaposlenih, drugje, na primer v kooperativi Mondragon, je to 100-odstotno

lastništvo, seveda so tudi primeri, kjer imajo 20-odstotno tovrstno lastništvo. Na splošno pa menim, da je okrog pet odstotkov v posamezni družbi.

Kakšen je potem cilj – imeti v povprečju 20 ali več odstotkov tega lastništva v podjetjih?
Po mojem lahko imamo tudi s petimi odstotki dober sistem lastništva zaposlenih. Če imate sistem, v katerem je lastništvo zaposlenih upoštevano kot pomembno, je to lastništvo v ospredju in je del politike posameznega podjetja. V Franciji obstaja veliko število tovrstnih podjetij, ker je to lastništvo splošna obveznost podjetij. Toda če se ljudje ne zavedajo možnosti, ki jih to lastništvo daje, je lahko cilj zgrešen. Slediti bi torej morali najboljši kombinaciji delavske participacije in lastništva zaposlenih.

In kaj na splošno menite o udeležbi zaposlenih pri upravljanju podjetij, ali je to v porastu ali bi lahko govorili o statusu quo?
Menim, da narašča, saj je vse več podjetij, ki se zavedajo, da so bolj izobraženi in lastniško zavedni zaposleni tudi naložba za prihodnost. Podjetja potrebujejo možnost, da delavci

slovenije tako siada. In se torej lahko hkrati tolažimo, da smo poleg vseмогоčnih kadov in sodov in zdaj že bolj ali manj sprivatiziranih nekdanjih pidov še vedno mali solastniki »svojih« podjetij. Daleč od velikih in kontrolnih, a vsaj blizu opaznih; pa četudi si pomagamo z odličnim povečevalnim steklom. Kakor koli, dejstvo je, da se velika konsolidacija lastništva, ki se dogaja v zadnjem desetletju po velikih privatizacijah v nekdanjih socialističnih državah, očitno kaže v porazno upadajočem lastništvu zaposlenih.

A hkrati smo priča zanimivemu paradoksu. Pri nas in nasploh v novih članicah EU – so seveda tudi kakšne izjeme – so bili pregnani še zadnji delavski in drugi mali lastniki podjetij. Bolj ali manj zakonito, čeprav je ljudstvo ta izgon običajno dojemalo kot dobro zamaskirano goljufijo. Zaposlene lastnike se je na fin način, a hkrati z lopato, metalo kozi vrata prav zato, da bi postala naša podjetja čim bolj podobna zahodnim kapitalističnim vzornicam. Po drugi strani pa si prav v teh državah, po katerih se boja lastniško in sploh zgledujemo, prizadevajo, da bi svoje zaposlene spet privabili med lastnike ali pa vsaj skrbijo, da njihov delež ne ponikne prenizko. Da so opazni: recimo vsaj enoodstotni. A zares so ti odstotki višji.

Multinacionalke imajo pri svojih programih lastništva – enkrat so to delniške sheme, drugič sheme finančne participacije, tretjič različne varčevalne sheme in množica izvedenk vseh naštetih – lahko tudi težave. Lahko se jim kaj zalomi, še najslabše je, če se zalomi takrat, ko so tovrstni programi vezani na pokojninske sheme. Po drugi strani pa je videti, da je lastništvo zaposlenih vendarle spodobno udomačeno prav v varnih in velikih in za povrh še uspešnih družbah. V teh družbah zaposlenih ne vežejo nase le s plačami, ampak tudi s temi programi lastništva, saj se zavedajo, kakšen kapital zanje in njihovo prihodnost so pripadni in dobro nagrajeni sodelavci.

Pri nas smo se nazadnje predlani spraševali, ali bo uspela pobuda ene od parlamentarnih strank, da bi dobili zakon o finančni udeležbi zaposlenih in lastništvu zaposlenih. Kljub zagnanosti se to ni zgodilo. Gotovo pa pri tem neuspelem poskusu ni bilo bistveno vprašanje, ali naj bo lastništvo zaposlenih in finančna participacija zaposlenih po francoskem zgledu zakonsko obvezno ali pa naj bo, tako kot v večini drugih sistemov, zlasti anglosaksonskem, prostovoljno. Neodločenost, kaj narediti s tem lastništvom, ali ga dokončno izgnati ali mu ponovno odpreti vrata, je v Sloveniji stara že kakšnih deset let. Nazadnje si je zdajšnja vladna koalicija v svojo koalicijsko pogodbo zapisala, da bo to vprašanje uredila. A očitno ji to ne gre od rok, saj v najnovejši davčni reformi ni niti od daleč nakazala, da bi lahko imela posluš tudi za kakšne davčne spodbude, ki pa so eden temeljnih magnetov tega lastništva. Na ministrstvu za gospodarstvo, kjer naj bi pripravili zakon, ki bi uredil to lastništvo, sebe, a tudi javnosti ne vznemirjajo z odgovorom, v kateri fazi je.

ija v lasti zaposlenih

Med sto evropskimi podjetji z najvišjim deležem lastništva zaposlenih glede na njihovo kapitalizacijo je 32 francoskih družb, 26 britanskih, deset nemških, osem italijanskih, pet švicarskih, po tri nizozemske, irske in španske, po dve avstrijski, finski, belgijski in švedski, po ena poljska in luksemburška. Logično je, da so med prvimi desetimi v ospredju

IAS, INDEKS DELNIČARSTVA ZAPOSELNIH

NELLY VOVIEUX je direktorica posebnega indeksa delničarstva zaposlenih – IAS, ki so ga pričeli izračunavati leta 1999. V IAS je vključenih 36 podjetij, ki kotirajo na borzah trga Euronext in imajo znaten delež lastništva zaposlenih.

Ta kotacija podjetja tudi uvršča v indeks SBF 250, poleg tega pa sta pogojta, da so družbe uvrščene v IAS in da je v takem podjetju najmanj 25 odstotkov zaposlenih tudi njenih delničarjev. IAS so sredi decembra zastopala podjetja Air France, Axe, Credit Agricole, Dexie Sico, France Telecom, Reanulta, Rhodie, Société Générale, Tahles in druga. Metodologija izračuna indeksa je enaka kot velja za druge indekse Euronexta, začetna baza pa je 31. december leta 1990. Podatki kažejo, da je IAS skozi obdobje uspešnejši od nekaterih drugih borzних indeksov (na naslovnici v primerjavi s CAC-40), predvsem pa, je poudarila Nelly Vovieux, je iz analíz razvidno, da so podjetja, kjer je lastništvo zaposlenih zastopano, praviloma boljša od tistih, kjer ga nimajo.

zavarovalnica Axa in tudi Sloveniji poznan Novartis, ki je pred časom prevzel Lek ter Société Générale, ki je kupila SKB Banko. Seveda so tudi na večini preostalih mest evropsko in svetovno znana podjetja in mogočne finančne institucije. Že iz tega je mogoče sklepati, da lastništvo zaposlenih ni doma v nekih malih, sivih, neopaznih podjetjih.

Na prvem mestu lestvice Eurocap 100 je po vrednosti premoženja podjetja glede na njeno kapitalizacijo, ki je v rokah zaposlenih, švicarska banka UBS. V lasti zaposlenih v tej banki je šest odstotkov premoženja, kar pomeni glede na kapitalizacijo banke, ki je visoka 100 tisoč milijard evrov, šest milijard evrov. Preračunano na zaposlenega to pomeni 87.000 evrov. Na drugem mestu je francoska naftna družba Total, v kateri imajo zaposleni sicer le štiri odstotke premoženja, a zato, ker je kapitalizacija Totala večja, kakor tista v UBS, je tudi skupno premoženje zaposlenih veliko skoraj toliko kakor v UBS, 5,4 milijarde dolarjev, a na zaposlenega to pomeni 47.000 evrov, saj je zaposlenih skoraj 113 tisoč, v UBS pa le dobrih 65.500.

Na tretjem mestu je švicarski Novartis, kjer je odstotek lastništva zaposlenih le 3,57-odstoten, kar skupaj pomeni 4,4 milijarde evrov v rokah zaposlenih oziroma 48.000 evrov na posameznega delavca. Kakor je ob podrobni predstavitvi na konferenci v Bruslju pojasnjeval Marc Mathieu, pa pravzaprav ni značilnega vzorca, po katerem bi

Na konferenci so predstavili dobre primere lastništva zaposlenih v bankah Société Générale, v britanskih trgovinah John Lewis Partnership, irskem telekomu Ericom, British Telecomu in drugih. Tudi prakso iz sosednje Avstrije, na primer Voestalpine, ki je bila v zadnjih letih privatizirana. Tam so med drugim uvedli koncept tako imenovanega strateškega lastništva, po katerem desetina ostane v rokah sodelavcev.

to lastništvo prevladovalo v določeni gospodarski panogi ali industriji. V najbolj znani svetovni kooperativi (zadruzi), španskem Mondragonu, ki je v 100-odstotni lasti zaposlenih in

je na četrtem mestu v omenjeni razvrstitvi, so zastopane različne industrijske dejavnosti, distribucija in finančne storitve. Seveda pa je Mondragon na

prvem mestu pri razvrstitvi Euroemp 100, torej tisti, kjer kot merilo šteje večinsko lastništvo zaposlenih v posamezni družbi. Pri tej razvrstitvi je na drugem mestu britansko delavsko partnerstvo in družbeništvo, John Lewis Partnership, ki ima svoje korenine v daljnem letu 1864 in ima več kot 60.000 zaposlenih solastnikov ali družbenikov.

Slovenija se uvršča s tremi podjetji: Domelom iz Železnikov, KPI iz Ljubljane in žirovsko Etketo. Slovenija je seveda kot članica EU v analizo zajeta, a si skupaj z večino novih članic deli mesta, v katerih je tudi komaj enoodstoten delež tega lastništva v podjetjih težko prepoznati ali celo nezaznaven. To je ob dejstvu, da je bila ob privatizaciji, od katere ni minilo več kakor dobrih deset do 12 let, ko je bila Slovenija dežela ljudskih in zaposlenih delničarjev, klavna slika. Teh komentarjev sicer v Bruslju na predstavitvi ni bilo slišati. Marc Mathieu preprosto ugotavlja:

Britaniji in tudi Nemčiji, je lastništvo zaposlenih doma

prispevajo k prihodnosti podjetja. Tako je in bi moralo biti v modernih družbah, kjer so ljudje dobro izobraženi in imajo priložnost pripomoci k rasti podjetij. V prihodnosti bodo izobraženi in zastopani zaposleni vrednost podjetja, hkrati pa se bodo tudi vse bolj zavedali, da lahko participirajo pri njegovem upravljanju.

Toda ali ni v stari Evropi, v Veliki Britaniji, mnogo bolj razširjena finančna participacija kakor pa udeležba pri upravljanju podjetja?

Res je. Toda na Irskem in v Veliki Britaniji imamo anglosaksonski sistem, kjer ni toliko prisotna udeležba zaposlenih pri upravljanju podjetja, v drugih državah, kakor

so Nemčija, Belgija, Avstrija, pa je zastopanost zaposlenih v njihovih dualnih sistemih urejena in ponekod zahtevana. Zlasti v Veliki Britaniji je bolj razvita tradicija, po kateri so zaposleni povezani po finančni participaciji.

In poskušajo biti vse bolj in bolj zastopani tudi pri upravljanju?

Tako je videti. **Kako pojasnjujete položaj, pri katerem sta, če tako opredelimo, v državah stare Evrope tovrstno lastništvo in participacija zaposlenih bolj razvita kakor pa v novih članicah EU?**

Morda je razlog v tem, da imajo v starih državah EU na splošno bolj liberalni odnos do tržnega gospodarstva. Signal novih pa morda je, da želijo ekonomsko rasti in so morda nekoliko manj zainteresirani za lastniško udeležbo zaposlenih.

V novih članicah EU je, tako je videti, v postprivatizacijskem času postalo to lastništvo razumljeno kot slabo, kot preveč povezano s stari sistemom, ki je veljal pred privatizacijskimi spremembami.
V mnogih od teh držav so na začetku devetdesetih privatizirali državna podjetja in

v mnogih so razpravljali tudi o lastništvu zaposlenih. Toda občutek imam, da ljudje niso bili tako zelo zainteresirani, kajti če so že imeli delnice, so jih tudi prodali in dobili denar. Sledili so torej bolj ali manj kratkoročnim interesom nasproti dolgoročni varnosti. Kakor slšim, je v nekaterih teh državah zdaj problem, kaj narediti v prihodnosti teh podjetij. V mnogih od teh podjetij se sedanjí menedžerji ali lastniki upokojujejo in je treba misliti o prihodnosti podjetja. Morda bo to priložnost za delavske odkupe, kakor je to primer v Veliki Britaniji.

Kaj je danes in v prihodnje glavna naloga Eftesa?

Glavna naloga je najti dobre primere po državah, jih zbrati na drugi strani pa poskušati nadajevati vplivanje pri evropski komisiji in pripeljati do nove stopničke v razvoju lastništva zaposlenih, ki je potrebna.

Prinajate z Nizozemskega. V kakšnem položaju pa je lastništvo zaposlenih v vaši državi?

Na Nizozemskem to ni neka velika prioriteta v tem trenutku. Seveda so nenehne razprave o vlogi delničarjev in deležnikov (*shareholder in stakeholder*).

Nekako pa velja, da so zaposleni lahko deležniki v podjetju.

Ali menite, da je za to lastništvo pomembno, katere politična opcija je na oblasti?

Ne. Menim da so desni in levi zainteresirani zanj. Za sindikate in leve stranke je bilo dolgo časa pomembno vprašanje, kako zaščititi delavske interese, niso pa bili toliko usmerjeni v delničarsko lastništvo. Desne stranke dajejo zdaj, tako je videti, veliko pozornosti vprašanjem, kako pridobiti kapital znortaj podjetja, da ne bi bili popolnoma odvisni od zunanjega kapitala. **Ali je za napredek lastništva zaposlenih pomembna zakonska ureditev teh vprašanj ali pa je dovolj, če to urejajo davčni zakoni z ustreznimi ugodnostmi in popusti?**

Po mojih izkušnjah so davčne ugodnosti bolj pomembne. Če obstajajo, potem je tovrstno lastništvo atraktivno za vsakogar in mnogi si potem želijo biti udeleženi v njem.

Kaj so potem trenutno glavne ovire tega lastništva?

Največja ovira so davčni sistemi. V Evropi so davčni sistemi zelo različni in imajo različne obdavčitve lastništva zaposlenih, delniških opcij in podobnega.

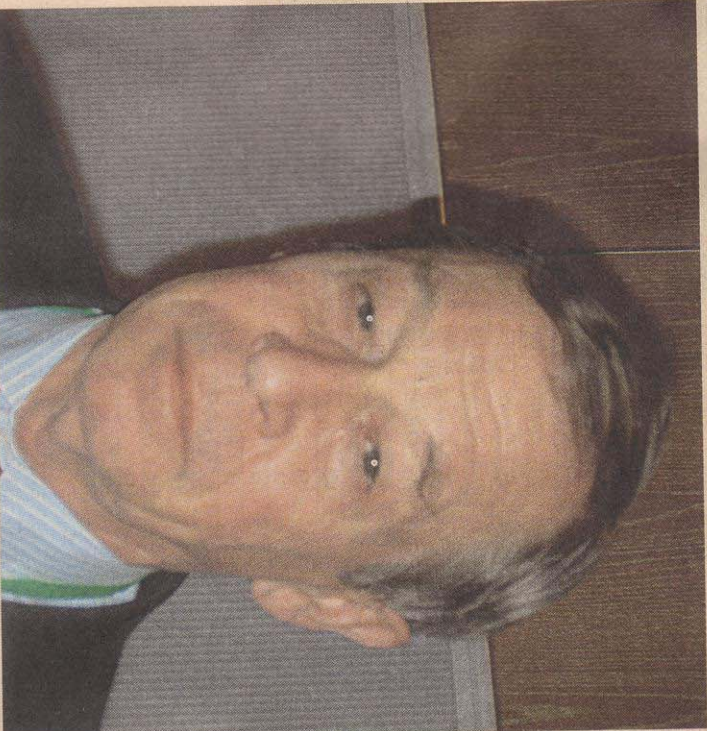

Foto Silva Čeh

Foto Silva Čeh

TATJANA ERŠOVA – direktorica Centra za demokratične pobude in ekonomske tehnologije iz Rusije, je povedala, da so v podjetjih, ki so šla na borzo v začetku devetdesetih imeli zaposleni 51-odstotni delež, zdaj imajo po ocenah v povprečju kakšnih 17 odstotkov ali pa še manj. V tako imenovanih ljudskih podjetjih, ki jih je bilo po vsej Rusiji tri ali še več tisoč, je zaznati velik upad lastništva zaposlenih. Če so imeli v njih še proti koncu devetdesetih zaposleni tričetrtinske deleže, so zdaj ti padli že pod polovico.

»Po podatkih, ki smo jih zajeli, lahko ugotovimo, da je v Sloveniji lastništvo zaposlenih v izrazitem upadanju.«

Med ovirami, ki so najznačilnejše spremljevalke lastništva zaposlenih, je na visokem mestu neinformiranost, slaba informiranost ali celo dezinformiranost. Pomembna je tudi neizkušenost, zato tudi ni čudno, da je bila ena od prejšnjih konferenc Efesa posvečena prav

Na listi Eurocap 100 slovenskih podjetij niso zaznali, pri razvrstitvi Euroemp 100 pa je uvrščenih pet podjetij: FTI

spremljajo podjetja s tovrstnim lastništvom. Na eno takih težav je tako opomnil tudi Denis Auxenfans, direktor lastništva zaposlenih pri Sociétés Générale (SG). SG svojim zaposlenim sicer že od leta 1987 ponuja enkrat na leto možnost vstopa v določeno delničarsko shemo, v Sloveniji (SKB banka), kakor je mimogrede omenil, pa s svojim načinom notranjega lastništva še ne morejo prodreti. Sicer pa je v SG skozi vsa ta leta več kakor 66.000 zaposlenih postalo delničarjev banke in danes je v rokah zaposlenih ali nekdanjih zaposlenih 7,5 odstotka kapitala

KRALJSTVA ZAPOSLENIH LASTNIKOV

	podjetje	vrednost premoženja zaposlenih (mio €)	kapitalizacija družbe (mio €)	odstotek zaposlenih lastnikov	država	število zaposlenih	dejavnost
1	UBS	6040,7	100.677,90	6,00	Švi	69.569	bančništvo
2	Total	5356,0	133.899,30	4,00	Fra	112.877	naftna družba
3	Novartis	4385,2	122.711,30	3,57	Švi	90.924	farmacija
4	Mondragon	4226,0	4.226,00	100,00	Spa	78.455	industrije, distribucija, finančne storitve
5	Deutsche Bank	3885,8	48.572,10	8,00	Nem	63.427	bančništvo
6	Societe Generale	3827,9	51.589,50	7,42	Fra	100.186	bančništvo
7	BNP Paribas	3291,4	63.296,30	5,20	Fra	109.780	bančništvo
8	Credit Agricole	2973,6	49.561,40	6,00	Fra	62.112	bančništvo
9	Axa	2630,2	52.910,30	5,62	Fra	110.347	živiljska zavarovanja
10	Bouygues	2630,2	15.029,90	17,5	Fra	115.441	težka industrija
11	Royal Bank of Scotland	2093,0	79.813,80	2,77	VB	137.000	bančništvo
12	John Lewis Partnership	1779,9	2.093,00	100,00	VB	64.000	trgovine in supermarketi
13	HSBC	1756,6	162.356,30	1,10	VB	284.000	bančništvo
14	Vodafone	1705,3	112.601,60	1,56	VB	57.442	telekomunikacijski operater
15	Lloyds TSB Group	1616,5	42.043,90	4,06	VB	70.000	bančništvo
16	Suez	1576,1	38.487,60	4,20	Fra	84.902	javni servisi
17	BP	1509,5	191.577,20	0,82	VB	96.200	naftna družba
18	EDF	1498,8	79.446,70	1,90	Fra	161.560	javni elektroservis
19	Banco Bilbao Vizcaya	1365,8	1498,80	2,50	Spa	94.681	bančništvo
20	GlaxoSmithKline	1461,6	134.737,00	1,09	VB	99.503	farmacija
21	Safran	1446,1	7.652,50	19,10	Fra	58.850	telekomunikacijska oprema
22	Svenska Handelsbanken	1423,9	14.607,30	9,90	Šve	9.956	bančništvo
23	TomTom	1418,8	3.870,30	37,40	Niz	435	brežične komunikacijske storitve
24	Vinci	1399,0	15.764,50	9,00	Fra	133.513	težka industrija
25	Barclays	1340,8	61.360,80	2,28	VB	118.000	investicijsko bančništvo
26	France Telecom	1321,5	45.605,80	2,94	Fra	203.008	telekomunikacijski operater
27	Sanofi-Aventis	1216,7	102.444,30	1,29	Fra	97.181	farmacija
28	HBOS	1195,5	53.087,50	2,29	VB	72.000	bančništvo
29	Effrag	1170,4	5.266,40	22,7	Fra	50.500	težka industrija
30	Dexia	1145,6	23.644,50	4,95	Bel	24.418	bančništvo
31	Saint Gobain	1093,4	19.092,70	6,00	Fra	199.630	konstrukcijski materiali in oprema
32	Tesco	1062,8	34.351,20	3,18	VB	389.000	velike trgovine
33	PKO Bank Polski	989,7	10.170,60	10,45	Pol	33.479	bančništvo
34	Siemens	924,2	62.616,40	1,58	Nem	460.800	elektronski materiali
35	Renault	856,9	25.601,60	3,61	Fra	126.584	izdelava avtomobilov in opreme
36	BHP Billiton	836,1	39.230,90	2,18	VB	33.184	industrija in rudarstvo
37	Auchan	808,7	5.574,00	15,00	Fra	174.600	supermarkti
38	EADS	776,0	22.780,20	3,55	Niz	113.210	letalstvo, obrambna industrija
39	Coriutyt	735,5	4.284,70	18,11	Bel	16.599	špečarila na drobno
40	Mediobanca	735,1	13.140,30	5,89	Ita	386	investicijsko bančništvo
41	EFG international	731,1	3.448,30	21,33	Švi	1.053	bančništvo
42	RWE	712,4	36.756,00	2,00	Nem	85.928	različne javne storitve
43	Schneider Electric	682,9	19.443,90	3,76	Fra	88.670	strojništvo in oprema
44	Altadis	620,7	10.176,60	7,00	Spa	28.817	tobačna industrija
45	Air France - KLM	608,7	4.835,40	14,70	Fra	102.422	letalstvo
46	Essilor	607,7	8.034,60	8,50	Fra	26.534	korekcijske leče, optika
47	Betandwin AG	607,7	3.210,20	20,00	Avs	295	naftna družba
48	Petrofac	607,7	1.549,70	40,07	VB	6.598	javne naftne storitve
49	Gaz de France	607,7	26.466,20	2,30	Fra	52.958	javne naftne storitve
50	Madolanum	594,2	4.488,30	13,24	Ita	1.014	farmacija

Na listi Eurocap 100 slovenskih podjetij niso zaznali, pri razvrstitvi Euroemp 100 pa je uvrščenih pet podjetij: ETI Elektroelement, Domet iz Železnikov, Kovinoplastika iz Loža, KPL iz Ljubljane in žirovska Etiketa.

izobraževanju zaposlenih delničarjev, ki je v razvitih delničarskih državah, kakor so ZDA ali Velika Britanija, pravzaprav že kar pomembna dejavnost. Seveda med težave pri sprejemanju tega tipa delničarstva spada tudi tveganje zaposlenih delničarjev, saj je drugačno kakor tveganje običajnih delničarjev, je poudarjal Marc Mathieu in drugi udeleženci konference. Tudi zato je toliko pomembnejše njihovo izobraževanje in ozaveščanje.

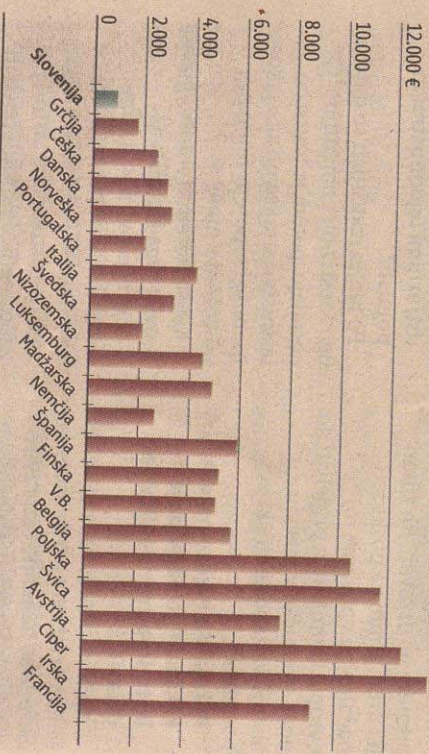
V času pospešene globalizacije so toliko bolj prepoznavne transnacionalne ovire, ki

66.000 zaposlenih postalo delničarjev banke in danes je v rokah zaposlenih ali nekdanjih zaposlenih 7,5 odstotka kapitala SG. Société Générale vsako leto zaposlenim ponudi 20 odstotkov delnic, ki jih lahko vpišejo, maksimalni znesek, ki ga lahko zaposleni vplača, je 20.000 evrov oziroma četrtino njegove letne bruto plače. Shema, ki jo v SG ponudijo zaposlenemu, je na kratko videti tako: na leto na 1000 vloženi evrov

zaposlenega doda 1000 evrov še podjetje. Po štirih letih tako nastane iz 8000 evrov, ki jim je treba dodati še kapitalsko valorizacijo, dividende in podobno, dobrih 18.000 evrov. »Vidite, kaj pomeni biti delavski delničar SG,« je dejal Denis Auxenfans. Pri tem je poudaril francosko obravnavo tovrstne udeležbe na dobičku, saj je poleg davčne olajšave delodajalec oproščen tudi prispevkov na plače.

KAKO MOČNI SO DELAVSKI LASTNIKI V EVROPI

delež v lasti zaposlenih

DELO Vir: Eges, Bruselj, december 2006

46	ESBIO	64,20	3.210,20	20,00	AVS	295	naftna družba
47	Beandwin AG	620,7	1.549,70	40,07	VB	6.598	naftna družba
48	Petrofac	608,7	26.466,20	2,30	Fra	52.958	javne naftne storitve
49	Gaz de France	594,2	4.488,30	13,24	Ita	1.614	živiljska zavarovanja
50	Madiolanum	570,6	69.791,80	0,82	Fin	58.874	telekomunikacijska oprema
51	Nokia	574,9	12.257,80	4,36	VB	74.631	reklame
52	VPP Group	505,0	505,00	100,00	Ita	3.500	keramika, plastika, ...
53	Sacmi	500,1	19.234,20	2,60	Fra	15.431	živiljska zavarovanja
54	AGF	483,9	178.096,90	0,27	VB	109.000	naftna družba
55	Royal Dutch Shell	483,0	52.986,50	0,91	Nem	35.873	programska oprema
56	SAP	472,6	49.608,90	0,95	VB	128.000	pridobivanje mineralov
57	Anglo American	466,5	1.740,30	26,80	Ita	10.400	založništvo in tisk
58	Independent News & Media	466,1	27.258,70	1,71	VB	104.400	telekomunikacijski operater
59	British Telecom	450,4	31.946,20	1,41	Fra	436.474	specarja na drobno
60	Carrefour	447,1	19.892,90	2,25	Nem	344.902	avtomobilska industrija
61	Volkswagen	441,2	22.744	1,94	Luks	96.256	prilagodljiva jekla
62	Arcelor	412,7	20.637,10	2,00	Nem	33.056	bančništvo
63	Commerzbank	406,6	59.474,20	0,68	Švi	63.523	bančništvo
64	Credit Suisse Group	402,6	3.908,50	10,30	AVS	24.000	jelekarska industrija
65	Voestalpine AG	402,5	805,00	50,00	Niz	9.208	inženirski in arhitekturni servis
66	Arcadis	388,9	14.899,70	2,61	VB	63.596	inženirski in arhitekturni servis
67	GIS Group	384,8	62.280	0,62	Nem	79.947	različne javne storitve
68	E.ON	384,2	14.405,90	2,67	VB	56.000	prodaja oblačil in obutve
69	Marks & Spencer	383,6	3.088,50	12,42	Švi	6.898	javne električne storitve
70	Logitech	381,6	22.721,60	1,68	VB	19.783	pijave
71	National Grid	379,7	16.310,50	2,33	VB	58.581	zavarovalništvo
72	Cadbury Schweppes	375,6	52.708,10	0,71	Nem	177.625	letalstvo
73	Allianz	362,0	5.113,50	7,10	Ita	2.604	tobakna industrija
74	Ryanair Holdings	359,1	26.083,40	0,85	VB	96.952	bančništvo
75	British American Tobacco	358,4	25.062,70	1,43	Fra	43.899	bančništvo
76	Standard Chartered Group	356,6	46.179,80	0,77	Fra	88.184	mlečni izdelki
77	Group Danone	353,7	8.931,50	3,96	Fin	52.000	kozmetična industrija
78	L'Oréal	353,5	1.614,60	21,89	Ita	11.730	bančništvo
79	Sampo	339,2	33.787,90	1,00	Nem	80.945	telekomunikacijski operater
80	Ericom	332,6	14.422,50	2,31	Ita	28.000	kemijska industrija
81	BASF	331,4	23.322,80	1,42	Fra	8.239	različna hrana
82	Capitalia	329,3	32.066,70	1,01	Fra	34.031	pijave
83	Unilever plc	327,5	37.329,00	0,86	VB	22.619	mediji
84	Pernod Ricard	322,5	6.448,60	4,97	VB	5.798	upravljanje premoženja
85	Vivendi Universal	320,8	1.220	26,15	Fra	16.446	informatika in svetovanje
86	Diageo	319,0	1.372,20	22,60	Ita	188	bančništvo in finance
87	Amescap	310,1	12.129,80	2,53	Fra	208.500	avtomobilska industrija
88	Alttran	306,9	15.414	1,95	Fra	57.699	telekomunikacijska oprema
89	Azmut Hld.	300,6	2.763,40	10,84	Ita	491	oblačila in obutve
90	PSA Peugeot Citroen	299,4	533,30	55,00	VB	10.000	logistična družba
91	Alcatel	293,3	41.992,20	0,70	Ita	64.000	elektro
92	Geox	293,0	16.982,60	1,70	Fra	80.000	beton in cement
93	Unipart	288,7	14.338,30	2,00	Fra	63.683	industrija luksuznih izdelkov
94	Lafarge	286,8	42.427,30	0,67	Nem	382.724	avtomobilska industrija
95	Christian Dior	283,7	9.025,40	3,14	Fra	30.863	mediji
96	DaimlerChrysler	283,4	11.115,70	2,54	Šve	15.400	bančništvo
97	Lagarde	281,9	277,00	100,00	Ita	943	voda, nafta, elektrika, energija
98	Forenings Sparbanken	277,0					
99	CPL Concorvia						
100							

DELO Vir: Marc Mathieu, Eges, Bruselj, december 2006